СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII Ч. 292. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 14 грудня, 1934. VOL. XLII No. 232. Jersey City, N. J., Friday, December 14, 1934. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ ПРОТИ ЗИСКІВ З ФАБРИКАЦІЇ АМУНІЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заповів, що за його старанням на найближчій сесії конгресу буде внесений проєкт закона, що зробить неможливим тягнення зисків з фабрикації зброї.

„Настав уже час, що треба забрати всякі зиски з війни", говорив президент на конференції преси в Білім Домі, видно вражений ревеляціями сенатського комітету для розсліду фабрикації амуніції.

Кажуть, що відповідний плян предложить Бернард Барук, що був головою воєнних промислів за президентури Вилсона.

ЗІ СЛІДСТВА СЕНАТСЬКОГО КОМІТЕТУ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет, що розслідже виріб воєнних узброєнь, приступив до розсліду виробу воєнних хемікалій.

Сенатори цікавилися головно питанням, як американські фабриканти воєнних хемікалій звязані з чужими фабрикантами.

Сенатор Най, один з визначних членів цього комітету, виступив проти заповідженого президентом Рузвелтом внесення проєкту закона про фабрикацію амуніції. Най каже, що президент хоче цим способом здержати слідство над фабрикацією амуніції. З подібним закидом виступив другий член комітету, сенатор Вандерберґ. Оба вони републиканці.

РОЗГЛЯДАЮТЬ ТРУДНОЩІ БОРОТЬБИ ПРОТИ ЗЛОЧИНІВ.

ВАШИНГТОН. — На скликаній департаментом судівництва конференції для боротьби зі злочинами предложив ґенеральний прокуратор реферат про труднощі погодити з собою стейтові й федеральні закони. Прокуратор говорив, що навіть згода між стейтами про взаїмну видачу собі злочинців не розвяже цих труднощів. Він заповідав, що федеральний уряд буде далі вести свою акцію.

Рівночасно з засіданнями цієї конференції відбувалися тут наради краєвої Адвокатської Палати, що радили над тим, у який спосіб адвокати можуть помогти боротьбі проти злочинів.

БОЯТЬСЯ НОВОГО ЗЕМЛЕТРУСУ В ГОНДУРАСІ.

ТЕҐУСІҐАЛЬПА (Гондурас). — У цілій окрузі Копан даються далі чути підземні гуркоти та потрясення землі, що чим далі стають частіші й сильніші. Декотрі гори обсуваються. Населення попало в повний переполох. Люди думають, що вулькан Серо Асуль почне скоро новий вибух.

З британської кольонії Західні Індії доносять, що сильні потрясення землі на островах на Карибському морю викликують страх населення. Землетрус ушкодив кілька мурованих домів у місті Плімут, на острові Монтсерат.

ЗВІЛЬНЯЮТЬ ВЯЗНІВ ЗА ЩЕПЛЕННЯ НЕДУГИ.

ДЕНВЕР (Колорадо). — Стейтовий ґовернор Ед. Джансон увільнив від дальшої кари двох вязнів стейтової тюрми, що дали собі нащепити для проби протисухітну сировицю.

Вязні, що були засуджені на досмертну вязницю, будуть випущені 20 грудня.

КАНАДІЙСЬКА ДІЯЧКА ВЕРНУЛАСЯ З УКРАЇНИ.

НЮ ЙОРК. — Кораблем „Меджестик" приїхала сюди з Лондону панна Ганка Романчич, відома українська діячка з Алберти, в Канаді, що 9 місяців обїздила ріжні краї Европи, студіюючи спеціяльно життя Українців уріднім краю й на іміґрації.

У переїзді через Ню Йорк панна Романчич відвідала „Союз Українок" та поділилася з приявними там жінками своїми враженнями з України взагалі, а з українського жіночого руху спеціяльно.

ВУГЛЯ ПІД БІГУНОМ.

МАЛА АМЕРИКА. — Ґеольоґічні розсліди, ведені ученими виправи адмірала Берда в антарктичні краї, упевнили вчених, що в цих підбігунових краях є поклади вугля. Знайшли вони теж відтиски ростин на пісковім камінню.

Всі ці відкриття це незвичайно цікаві потвердження думки, що в далекій давнині ці краї мали багату ростинність та що це певно були теплі краї. Професор Ґрифит Тейлор, котрого вважають найбільшим авторітетом для ґеольоґії підбігунових країв, припускає, що поклади вугля коло полудневого бігуна найбільші поклади вугля на землі.

Ґеольоґ Квин Блекберн, котрий вів відділ, що розсліджував склад землі під біґуном, говорив на радіо, що відділ відкрив уголь 212 миль від південного бігуна. Розсліди відбувалися серед незвичайних труднощів, які роблять сумнівною можливість використування покладів для людей.

ТЕЛЄҐРАМИ ОБЄДНАННЯ ДО АМЕРИКАНСЬКОГО УРЯДУ Й АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ В СПРАВІ МАСОВОГО ТЕРОРУ НА УКРАЇНІ

I.

To the President of the United States
Washington, D. C.

It is reported by Mr. Harold Denny, the Moscow correspondent of the New York Times, in the issue dated December 12, that in pursuance of its previous announcement of a mass terrorism, the Soviet Government has executed summarily seventy-five persons, denying them the right to defend themselves before a court against the accusations.

It is reported by the Associated Press from Moscow, under the date of December 11, that thirty-seven more persons in Ukraine have been hailed before military tribunals.

The same reports are confirmed by other newspapers and other correspondents. All of them assert in unison that this is merely a beginning of the announced mass terror.

Terrorism is no news in the country under the Soviets, but a regular method of governing, and it is felt especially hard in Ukraine, which had been annexed to Soviet Russia by the force of arms. The terror by means of famine, which has been used lately in Ukraine, brought about the death of several million persons in 1932-1933. Now a new phase of terror has been started: mass shooting of those who escaped the famine.

Being an organization of American citizens of Ukrainian descent, whose families are exposed to the inhuman persecutions on the part of the Soviets, we appeal to the Government of the United States and our President to demand from the government of the Union of Soviet Socialist Republics, in the name of humanity and culture, to discontinue this mass terror, and should the Soviets refuse to comply with this request, to break diplomatic relations with them. We ask this in accordance with the traditional American policy, which has repeatedly urged the American Government to raise its voice in the defence of the principles of freedom and human rights even in the case of the citizens of other countries.

On behalf of the United Ukrainian Organizations of the United States:

Emil Revyuk, President — **Dr. Luke Myshuha**, Secretary

II.

To Mr. William Green, President of the
American Federation of Labor,
Washington, D. C.

In Ukraine, which has been occupied by the Soviets by the force of arms, there have died within the last several years millions of people, as a result of a famine deliberately used by the Soviets as a means to control Ukraine. And now the Soviets are seeking to strengthen this control by means of mass shootings of those summarily condemned to death—without even as much as a semblance of a trial. The existence of this mass terrorism in the Union of the Soviet Socialist Republics, and especially in Ukraine, has been confirmed by official Soviet reports.

In view of the fact that this barbarism is a proved fact, the United Ukrainian Organizations of the United States, being an organization which unites workers who are American citizens of Ukrainian descent, requests you to herewith raise a protest against this mass terror in the Union of Soviet Socialist Republics in the name of the American Federation of Labor, which is the organized workers of America.

On behalf of the United Ukrainian Organizations of the United States:

Emil Revyuk, President — **Dr. Luke Myshuha**, Secretary

По українськи:

I.

ДО ПРЕЗИДЕНТА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Кореспондент „Ди Ню Йорк Таймс", Геролд Дені, доносить в тійже ґазеті з дня 12-го грудня з Москви, що Совєтський Уряд згідно зі своєю попередньою оповісткою про масовий терор, подав до відома, що досі розстріляно сумарично 75 осіб, відмовляючи їм права боронитися перед судом проти пороблених їм закидів.

Той самий кореспондент повідомляє далі, що згідно з урядовим повідомленням на Украіні арештовано вже 37 осіб, яких жде тасама судьба.

Оті повідомлення потверджують і інші часописи та інші кореспонденти. І всі вони подають згідно, що отсе є щойно початок заповідженого масового терору.

Терор це не є новина для Совєтів. Це є звичайна метода правління, яка особливо дається відчувати на Україні, яку силою прилучено до СССР. Голодовий терор, якого Совєти вживали в останніх роках на Україні, довів до того, що там померли з голоду в 1932-33 році міліони людей голодовою смертю. Тепер зачато там нову фазу терору: масового розстрілу тих, що їх не знищено голодом.

Як орґанізація, що обєднує американських горожан українського походження, себто тих, яких родини виставлені на нелюдські переслідування з боку Совєтів, звертаємося до свого Уряду і Президента з проханням звернутися до уряду СССР з вимогою застановити в імя людскости і культури масовий терор і з загрозою зірвання дипльоматичних зносин з Совєтами, якщо вони до цього не застосуються. Просимо це зробити згідно з американською традицією, яка заставляла вже нераз американський уряд вставлятися за горожан інших держав в імя охорони принципів свободи і людських прав.

ЗА ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

Омелян Ревюк, през: — **Д-р Лука Мишуґа,** секр.

II.

ДО ВІЛІЄМА ҐРІНА, ПРЕЗИДЕНТА АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

На Україні, яку Совєти насильно підбили, виґинули в останніх роках міліони людей з голоду, бо голоду вживали Совєти як засобу до поневолення України. Тепер змагають Совєти до тої самої цілі масовими розстрілами, відмовляючи жертвам терору права боронитися перед судом. Отой масовий терор в СССР, а зокрема на Україні, стверджують урядові совєтські звідомлення.

Супроти того, що отсе варварство є доказаним фактом, Обєднання Українських Орґанізацій в Америці, як орґанізація, що обєднує робітників, американських горожан українського роду, просить Вас підняти проти цього масового терору в СССР прилюдний протест від імени Американської Федерації Праці, себто від зорґанізованого робітництва в Америці.

ЗА ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

Омелян Ревюк, — **Д-р Лука Мишуґа,** секр.

ЗАПОВІДАЮТЬ РОЗСТРІЛ АРЕШТОВАНИХ НА УКРАЇНІ

МОСКВА (Росія). — Доносять, що арештовані на Україні 37 осіб ожидають смерти через розстріл у дні 13 грудня. Офіціяльно називається арештованих „терористами" і „білоґвардійцями". Подається теж деякі імена арештованих, між якими видніють такі: Федорович, Статкевич, Сосновський, Гетьман. Все інше закрите тайною.

ПАНАХИДА ПО ГРУШЕВСЬКІМ У ЦЕРКВІ СВ. ЮРА.

ЛЬВІВ. — Українські часописи подали таке жалібне оголошення:

„В архикатедральній церкві св. Юра відбудеться в неділю, 2-го грудня, в годині 12-тій, Поминальне Богослуження з Торжественною Панахидою за Першого Голову Української Держави, Михайла Грушевського, що помер смертю мученика за справу Українського Народу. На Панахиду запрошує представників усіх українських установ та все українське громадянство міста Львова Українська Парляментарна Репрезентація".

В ЦІЛІМ КРАЮ ШАНУЮТЬ ПАМЯТЬ ГРУШЕВСЬКОГО.

ЛЬВІВ. — Як тільки дійшла до Галичини вістка про смерть М. Грушевського, розійшлася вона миттю по цілім краю, викликуючи всюди загальний жаль. Наукові, культурні й політичні установи скликали надзвичайні засідання, присвячені памяти Покійного. По мурах міста Львова розліплено багато клепсидр українських установ, що повідомляють про смерть першого голови української держави. Історично-фільософічна секція Науксвого Товариства ім. Шевченка у Львові скликала разом з Правничою Комісією спільне засідання, присвячене памяти академіка Грушевського. Проф. д-р М. Чубатий виголосив промову, в якій згадав про заслуги М. Грушевського як творця новочасної історіоґрафії, виховника цілої історичної школи та основника Історично-Фільософічної Секції. Після тої промови, якої всі приявні вислухали стоячи, присутні українські історики Львова застановлялися над тим, у який спосіб Історично-фільософічна Секція повинна би тревало вшанувати память великого Покійника.

Доносять з Перемишля, як і з Польщі, з Варшави, що там відбулися жалібні засідання українських установ, присвячені памяти Грушевського.

Краєві ґазети зачинають теж подавати звідомлення чужинецької преси про згадки за великого сина України.

МОСКОВСЬКІ ЧАСОПИСИ ПОДАЛИ ТІЛЬКИ КОРОТКУ ЗГАДКУ.

МОСКВА. — Совєтські офіційні орґани, як „Правда", „Ізвєстія" та „Комсомольська Правда", подали тільки коротку нотатку про смерть М. Грушевського, й то у всіх часописах однакову щодо змісту.

ПЯТЬДЕСЯТЬЛІТТЯ „ЗОРІ".

ЛЬВІВ. — Цього року святкує пятьдесятьлітній ювилей свого існування львівське товариство українських купців, промисловців і ремісників, „Зоря".

СВІТ ВІДІТХНУВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Американський кореспондент, обговорюючи останню сесію Ради Ліґи Націй, каже, що завдяки Лізі світ виминув нову воєнну заверуху, принаймні тимчасово. Він каже, що якби Ліґа Націй була існувала в 1914 р., то не булоб прийшло до вибуху світової війни по атентаті в Сараєві, так, як не прийшло тепер до війни по вбивстві югославського короля Александра. А не прийшло до війни тому, що в Лізі Націй відразу сторони здеклярувалися, хто стоятиме по чиїй стороні. Якби так у 1914 р. Німеччина була знала, що Англія не останеться невтральною, а піде проти неї, вона не була би відважилася на війну.

ЯПОНІЯ СПЕКУЛЮЄ.

ЖЕНЕВА. — Тут панує переконання, що Японія не відважиться на ніяку війну на Далекому Сході, як не матиме запоруки певної допомоги з боку одної з великих европейських держав. Вона все думає, що розділить Анґлію і Злучені Держави, та що Анґлія стане по її стороні.

ЖІНКА „ОПЕРЕТКОВОГО КОРОЛЯ" КІНЧИТЬ САМОГУБСТВОМ.

ВІДЕНЬ.—Славна в своїм часі оперетка „Княжна долярів", яка облетіла цілий світ, принесла композиторови Леонови Фальови величезний маєток. Він помер тому 10 років. А тепер знайшли в його давній палаті його жінку, опущену і без цента, що крадьком увійшла до колишньої своєї власности і там покінчила самогубством перед портретом свого мужа.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧОМУ НЕ ПРОТЕСТУЮТЬ?

Офіційно стверджують у Москві, що по вбивстві Кірова розстріляно вже 75 осіб, яких названо в урядовім комунікаті „білогвардійцями" і „терористами". Розстріляно їх, не давши їм навіть можности боронитись і бути на суді. Разом з тим совєтський уряд заповів, що далі відбуватимуться масові арешти і масові розстріли на такий самий лад, як арештовано, суджено й розстріляно отих уже згаданих 75 осіб.

Та московський уряд мордує міліони людей, і то вже від років. І то навіть голодом, головно на Україні. Це факт. Але він від цього офіціяльно відпекується та перечить відомостям про голод і смерть від голоду. І ми маємо в світі, а також в Америці, повно ліберальних і радикальних людей, які не вірили тим, що доносили про голодову смерть міліонів під Совєтами, а вірили тільки запевненням Совєтів. І їх виправдували, а тих, що проти Совєтів протестували, таврували як поклепників, що стоять на услугах капіталізму.

Та ось тепер сам Сталін враз з найвищими совєтськими достойниками заявилися за масовий терор. Тепер самі Совєти урядово проголошують, що з пімсти за смерть Кірова переводитимуть масові арешти і масово розстрілюватимуть тих, що їм видаватимуться підозрілими у протидержавній акції, чи будуть їм немилими. Тепер самі прилюдно голосять, що не дадуть обвинуваченим навіть можности боронити себе перед судом.

Здавалося, що як таке дикунське поведення Совєтів дійде до відома ліберального, радикального, соціялістичного, чи гуманітарного світа, особливо тут в Америці, то піднесеться негайно величезний протест проти червоних дикунів, що засіли у Кремлі. Здавалося, а принаймні можна було надіятися, що в першу чергу ті всі, що так страшенно протестували, чи протестують проти гітлерівського терору в Німеччині, що стільки наговорилися в обороні людських прав, що вони піднімуть голос і проти страшного варварства Москви. Саме про те пише в голосах читачів „Ди Ню Йорк Таймсу", в числі з 12-го грудня, І. Дон Левін, письменник і журналіст. Він то звертається прилюдно до соціялістичного лідера Нормена Томаса, що так завзято протестує проти фашистів, щоб теж таксамо завзято взявся тепер протестувати і проти совєтських червоних диктаторів. І питається на кінці: Чи нема в Америці навіть одної публичної інституції, щоб запротестувала проти совєтської варварської „чистки"?

Як бачимо, зачинає поволі пробуджуватись американське сумління, приголомшене фальшивим лібералізмом, що мовчанкою збував і збуває неодно варварство, неодну „пацифікацію", чи вживання голоду як засобу винищування політичних противників.

НАД МОГИЛОЮ ВЕЛИКОГО ВСЕУКРАЇНЦЯ

Про одного з героїв Козацької України, полк. Богуна, легенда каже, що він водночас боровся в двох твердинях. Оттаким героєм легенди наших днів є уродженець Холму, покійний проф. Михайло Грушевський. Продовж довгих років боровся Він водночас у двох твердинях українського національно - культурного й політичного відродження: у Львові й у Києві. Що більше! Ніхто з Його попередників і сучасників не вложив стільки, що Він, у розбудову і відповідне вивінування цих двох твердинь. Завдяки Його організаційному ґенієви, під Його проводом ці твердині промінюють щораз ширше. Завдяки Його трудам і заходам вязки між Києвом і Львовом затіснюються щораз більше, Львів учиться практично думати й про Київ, а Київ про Львів. Почин Куліша та Кониського, що на початку 60-тих років мин. віку клали перші основи під взаємини Наддніпрянщини з Галичиною, розбудований опісля Михайлом Драгомановом, широку практичну базу здобуває щойно тоді, коли провід у взаєминах між Києвом і Львовом опиняється в залізних руках Михайла Грушевського. І щойно за часів М. Грушевського Галичина стає дійсно українським Піємонтом, у повному значінні цього слова.

Двацять літ мозольного, всестороннього труду вложив професор Грушевський у розбудову національного життя Галицької Землі. Під Його проводом Наукове Товариство ім. Шевченка стає справжньою некоронованою Академією Наук. За Його ініціятивою повстає „Українська Видавнича Спілка", — перша в нас дійсно на европейську скалю закроєна видавнича фірма. За Його ініціятивою повстає перший у нас модерний місячник, „Літературно-Науковий Вістник", що обєднує всі українські сили Галичини і Наддніпрянщини.

В своїй діяльности на галицькому терені далеко не обмежується до літературно-наукової ділянки. Своїм бистрим зором обіймає цілість національного життя. Між іншим під кінець минулого віку визначну ролю відіграє в орґанізації нашого політичного життя і разом з Франком бере живу участь у формуванні націонал-демократичної партії.

А водночас багато труду присвятив молоді взагалі і вихованню молодих наукових сил зокрема. На молодь має проф. Грушевський просто фасцинуючий вплив. Не тільки завдяки своїм науковим і публіцистичним працям, а й особистим дуже близьким взаєминам з нього. На початку нового століття молода ґенерація Галицької Землі стоїть під всесильним впливом двох індивідуальностей: Грушевського і Франка.

Після першої революції в Росії проф. Грушевський свою увагу сконцентровує головним чином на Київ. Сюди переносить „Літературно - Науковий Вістник" і чергові видання „Української Видавничої Спілки". Оснувує тут Наукове Товариство. Видає тут популярний тижневик. Бере живу участь в орґанізації політичного життя. Навязує звязки з російськими поступовими колами. Впливає на політику українського представництва в петроградській Державній Думі. Співробітничає в „Українскому Вєстнику". І т. д.

А на галицькому терені продовжує свою кипучу діяльність у Н. Т. Ш. і свою працю над вихованням молоді. В політичному житті Галицької землі не бере безпосередньої участи. Зате пильно обсервує його і своїм глибоким спостереженням дає міцний вислів у знаменитих, сьогодні історичних статтях у ЛНВ (вийшли окремою збіркою під заг. „Наша політика"). В них піддає безпощадній критиці безпринципність, меркантильність галицької політики останніх передвоєнних років. Між галицьким політичним проводом і проф. Грушевським повстає поважне напруження і воно треває аж до вибуху світової війни. Проф. Грушевський носиться з думкою зрезиґнувати навіть з катедри в університеті і всеціло перенести свою діяльність до Києва.

З вибухом світової війни проф. Грушевський через Італію їде до Києва. Виїздить туди, хоча знає вже про перші репресійні кроки царського уряду проти українства, хоч знає, що протиукраїнська лють московських націоналістичних кол у відношенні до нього не матиме пощади. Його в Росії арештують і запроторюють до Симбірська. І щойно на інтервенцію московський учених царський уряд дозволяє Йому осісти в університетському місті, в Казані (під доглядом поліції!). І тут, як царський вязень, розвиває Він широку публіцистичну діяльність. На сторінках російських поступових часописів („Русскія Вєдомості", „Рєч" і т. д.) боронить українства, інформує про знущання царату над окупованою московськими полчищами Галичиною.

А коли прийшов розвал царської тюрми народів, Грушевський вертається до золотоверхого Києва і як загально признаний вожд українства обіймає становище голови Української Центральної Ради.

Діяльність проф. Грушевського на цьому становищі нераз піддавано гострій критиці. Гостро осуджувано теж Його публіцистичну діяльність на еміграції та Його поворот на Україну в 1924 р.

Сьогодні обєктивне, всестороннє насвітлення політичних кроків проф. Грушевського в роках 1917-1924 належить до істориків української революції. Ми підкреслимо тільки один момент: Проф. Грушевський — людина автократичної вдачі, людина з великим почуттям особистої гідности, ідучи на окуповану червоною Москвою Україну, здаючись на ласку і неласку кремлівських можновладців, мусів здобутися на дуже велике самозаперечення. Не менше, як перед 20-ти літами, з вибухом світової війни.

Нема сумніву, що Він гаразд здавав собі справу, що цей крок вдаряв не тільки по Його особисттому престіжі...

І майбутній історик української революції, взявши під увагу наукові та орґанізаційні досягнення проф. Грушевського на терені Всеукраїнської Академії Наук у роках 1925—1930, схилить голову перед самозапереченням голови Української Центральної Ради та Його особистою траґедією.

Після появи 9-го тому „Історії України" (понад 1,000 сторін друку!), в якому великий історик зібрав факти і документи з часів доби Хмельницького, що в яскравий спосіб ілюструють загребущість московської політики у відношенні до України, в московських комуністичних журналах вдарено на сполох. За ними пішла підтюпцем комуністична преса харківська і київська. Зроблено натиск на учнів і співробітників Грушевського. Вони розпочинають гидку нагінку на Нього. А після цього харківсько-київські ступайки Москви аранжують провокаційний акт обвинувачення на зразок СВУ. Його прихильників арештують, а самого проф. Грушевського запроторюють до Москви.

Суду над Ним не відважилися аранжувати. Конфінують Його в Москві „адміністраційним порядком". І тут — здалека від свого варстату праці в злиднях проводить останні роки свого трудящого життя.

Щоби затерти враження мученицької смерти Грушевського, червоні окупанти оповіщають світови, що тлінні останки великого історика будуть перевезені до Києва і похорон відбудеться на кошт держави.

Траґічний кінець проф. Грушевського, лицаря двох твердинь українства, Львова і Києва, серед західньо-українського громадянства викликав незмірне враження. Воно в глибокому смутку схиляє голову перед передчасною могилою свого духового вожда.

(„Новий Час").

Ти сто людей побив у бою
І тим пишаєшся герою?
Ось цей лиш власну пристрасть поборов,
І над тобою він горою.

І. Франко.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

МЯГКОСЕРДНИЙ?

Перед міським суддею в Йорквільскім суді в Ню Йорку ставав на суд один шофер моторового воза за те, що пробував безправно вбити собаку.

Його господиня зізнала на суді як свідок, що обвинувачений був заздрісний на собаку за те, що господиня присвячувала собаці більше часу, як йому. Обвинувачений з ревниць постановив забити собаку в неприявности пані, затикаючи собаці ніс і рот. Пані вернулася несподівано домів та понесла мерцій собаку до ветеринаря, котрий її відратував. Потім пізвала заздрісного шофера в суд.

Суддя взявся вперед читати обвинуваченому твір одного письменника про потребу милосердя для собаки та довів обвинуваченого до сліз. Потім дав мягкосердному шоферови 10 днів арешту.

ВІДПОКУТУВАЛА?

Кілька місяців тому появилася в одній місцевій газеті в місті Манчестері, в стейті Конетикот, новинка, що обвинувачувала фальшиво паню Алісу Блейк за доконання злочину. Пані Блейк обвинувачувала за написання цієї несправедливої новинки репортера газети, Роберта Карнія. Карні доказав, що він новинки не писав і тоді пані Блейк обіцяла, що вона дасть покривдженому репортерови відплату в цей спосіб, що дасть йому першому нагоду написати до газети новинку про подію, в котрій вона сама буде геройкою.

Пані Блейк, видно, словна людина, бо оноді, діставшися за якусь провину до тюрми, дала знати репортерови, щоби прийшов до тюрми, бо вона хоче повіситись, а повідомляє, щоби він був першим репортером при її тілі. Діставши цю вістку, Карні пішов на поліцію, а звідти побіг з поліцаями до тюрми. І він справді був першим ґазетярем при тілі. І він помагав відтинати повішеницю. І він написав перший новинку про смерть.

ЩО ЛЮБОВ МОЖЕ.

Зі стейтової тюрми Мінесоти випущено недавно 47-літнього Італійця Михайла Ангела Джентількора, що в 1911-тім році попав туди на досмертну кару за те, що в сварці вбив чоловіка. Тепер його уряд звільнив по 23 роках.

Він каже, що їде зараз до Італії, де на нього від 24 років жде вірна любка його дитячих літ.

Як він попав до тюрми, вона написала йому: „Май надію". І він написав їй те саме. Нині він післав їй телеграму: „Дарували кару".

ТІЛЬКИ РОЗПУКА?

У місті Ню Рошелі, коло Ню Йорку, поповнив самогубство один дентист.

Здавалосяб, що до страшного кроку довела його розпука й знеохочення життям.

Одначе обставини самогубства показують, що докторови йшло не за одну тільки смерть.

Він не поповнив самогубства так, щоб якнайпевніше його поповняти, без свідків. Він зателефонував своїм синам, щоби поїхали на одно місце, бо йому трапився випадок, а потім поїхав туди, і там, на людному місці, в присутности багатьох людей виняв револьвер з кишені, приложив його собі до виска і випалив.

Чи не минувся доктор з покликанням? Чи не любив він мати для всіх своїх учинків публику, так, що навіть смерть готовий був поповнити, щоб тільки стати героєм у приявности багатьох видців?

Усе в цьому світі можливе. Як каже американська приповідка: треба всяких звірят, щоби зробити цей світ.

В. Будзиновський.

З МОНАСТИРЯ.

16)

— Що-о-о? — спитала згіршена черниця.

Пилипиха вхопила її обіруч за голову, одною рукою сильно затулила їй рот. Увійшов Нарайчик і Мартин. Черницю звязали, закнеблювали і поклали на ліжку. На друге ліжко поклали другу, принесену зпід фіртки.

— Тепер, пане Муганівський, вийдіть і станете при фіртці дивитися, чи хто не йде, сказав Нарайчик. — Як підемо далі, закличу вас. Я побалакаю з тими відьмами.

Коли шляхтич вийшов, Нарайчик звернувся до черниць і промовив:

— Або заробите собі посторонки на шию і я повішу вас, або волю і по десять злотих.

Кажучи се, Нарайчик показав одній десять злотих щирого золота і всунув під її подушку; показав і всунув другій.

— Ми не настаємо на ваше життя і біди не хочемо вам наробити. Ми тільки хочемо панну Барицьку передати в руки її милого, бо піп уже дожидає їх. Одна з вас, очевидно закнеблована, щоби не наробила крику, піде з нами і покаже келію панни. Ми з панною і з нашою провідницею вернемося сюди. Провідницю назад звяжемо, із панною відійдемо. Як рано знайдуть вас тут повязаних, то не скажуть, що панна втекла з вашої вини. Тепер скажіть: повісити вас?

Закнебльовані лише покрутили головами, що не мають охоти гойдатися на мотузках.

— Поможете нам забрати панну?

— Обі кивнули головами на знак, що поможуть.

— Пилипихо, побалакайте з ними, бо ви знаєте, які тут бували порядки.

— Чи будинок з мешканнями монахинь замикається на ніч, як раньше? — спитала Пилипиха.

Черниці кивнули головами, що замикається.

— За мене один ключ мала ігуменя, другий був у вас. Чи і тепер так?

Обі покрутили головам на знак, що ні.

— Було би погано! — сказала Пилипиха, сягаючи рукою на полицю, де знайшла ключ.

Бачучи се, Нарайчик витягнув зпід подушок по одному золотому і сказав:

— Се кара за ту брехню. Як збрешете ще раз, або не послухаєте якого приказу, то возьму решту. Вам і так не вільно мати власних грошей. Не виключене, що й повішу вас.

Черниці трівожно і благально дивилися на нього.

— Келія нашої панни при коридорі праворуч? — далі питала Пилипиха.

Черниці заперечили.

— Ліворуч?

Кивнули, що так.

Вичислюючи двері, Пилипиха довідалася, що кімнатка Гальшки має одинацяте число.

— Ходім, бо шкода часу! — сказав Нарайчук. — Ти, Іване, лишися на фіртці, шляхтич нехай іде з нами.

Одну черницю розвязали, полишаючи кнебель в устах. Ведучи її на мотузку, щоби не втекла, пішли під проводом Пилипихи до будинку. Пилипиха відчинила входові двері і увійшла до середини. Черниця сягла рукою на шафу і звідтам стягла ключ. Тим ключем ігуменя замикала на ніч залізну решітку, яка при інших дверях перегороджувала коридор так, що годі було зайти до дальших келій, або від них зайти до виходу.

Пилипиха потерпала, що як черниця схоче зрадити їх, то буде ключем крутити так, щоби голосно заскреготав. Взяла від неї ключ і сама обережно відчинила. Прийшли під келію Гальшки. Пилипиха обережно відхилила двері. В келії світилися два слабі світла, бо перед двома образами висіли малі оливні лямпки. Гальшка спала.

— Ви, пильнуйте черницю, щоби не втекла, — шепнула Пилипиха до шляхтича.

— Нахилилася над сплячою Гальшкою і вхопивши за ніс, стисла його. В уста, що розхилилися, Параня всунула хустину. Другою хустиною Пилипиха завязала уста, щоби Гальшка не могла кнебля викинути язиком. Тепер обі стали Гальшку закутувати в простирало, щоби не могла боронитися ні руками, ні ногами. Пилипиха шепнула до шляхтича:

— Беріть свою панну, бо вона ваша і ви кремезний хлоп.

Параня станула коло черниці пильнувати її, шляхтич нахилився над Гальшкою, що в смертельнім жаху глядiла на нього.

Ледви шляхтич простягнув руки по дівчину, Мартин Забарич ударив його пястуком по бороді і в уста всунув пригорщу клоча. Нарайчик держав його за руки, Пилипиха обвивала монастирським рушником і своєю запаскою його голову, полишаючи вільним тільки ніс. Коли вже був закнебльований, звязали руки і ноги. Перетрусили кишені, пазуху, за поясом і роззули його. Знайшли тільки гроші і лист, заадресований до попа в Кутисках. Гроші лишили йому, лист взяв Нарайчик.

Коли ту роботу вже скінчили, гайдук взяв Гальшку на руки як дитину і вийшов. На її місце Нарайчик і Пилипиха поклали звязаного Муганівського, накрили і відійшли. Пилипиха позамикала назад за собою решітку в коридорі і входові двері. Прийшовши до хатчини обох черниць при фіртці, Нарайчик спитав їх, що вони волять:

„Чи порозвязувати їх, чи лишити повязаних?

Киваючи головами, відповіли, що повязаних. Іван Забарич назад звязав ту черницю, котра з ними була у Гальшки, і поклав її на ліжко. Нарайчик ще додав їм під подушки по відобраному золотому і по десять дальших. В очах черниць вичитав велике вдоволення. Вийшли за фіртку і, замкнувши її, перекинули ключ через мур на подвіря. Побігли за Мартином Забаричем, котрий з Гальшкою на руках ішов так скоро, що вже щез їм з очей. Прийшли до рибацького воза, що стояв зараз за монастирем в ліску. Вистелений був грубо сіном. На сіно поклали Гальшку. Пилипиха і Параня присілися. Поганяв Нарайчик. Брати Забаричі ішли пішки за возом. Віз їхав у сторону Дніпра, та шмат дороги за Устям.

Пилипиха порозвязувала Гальшці руки й ноги і сказала:

— Я й уста розвязала би, як би знала, що не будеш кричати.

Гальшка не давала жадного знаку, хоч цікаво дивилася на бабу.

— Не бійся, зазулько, що ми тебе вкрали для Муганівського. Ми його здурили. Тиж сама бачила, що ми його звязали і дарували монастиреви за тебе... Я хотіла би бачити ті очи, які ігуменя зробить, коли прийде до твоєї келії будити тебе! Стягне покривало і в ліжку побачить не зазульку, а хлопа як медведя.

Баба, Параня і Грибчук голосно розсміялися. І закнебльована Гальшка усміхнулася. Заохочена тим Пилипиха спитала:

— Хочеш, щоби ми приставили тебе до твого батька?

Дівчина заперечила головою.

— А до Павла Савича, того фальшивого панича Андрія?

Гальшка знов усміхнулася.

— Коли так, то отворю тобі уста, — сказала весело Пилипиха і розкнеблювала Гальшку.

— За хвилину будемо над Дніпром! — гукнув Нарайчик.

— Тепер, зазулько, добре обміркуй, куди тобі кинутися: чи в ріку, чи козакови на шию!

Віз станув, позлізали і крутою стежечкою в лознику прийшли до маленького затона, оброслого густою лозою. В затоні стояв байдак. З нього вискочив Савич, ще як раньше одітий по шляхоцьки. Гальшка зависла на його шиї.

При світлі ліхтарні обережно відпечатали, прочитали і назад припечатали листа Барицького до попа в Кутисках.

— Тепер хіба всі рушаймо в дорогу до Кутиск, — сказав Нарайчик, впихаючи лист Савичеви за пазуху. Се письмо передаш попови і він зараз звінчає вас.

В просторім байдаку помістилися всі вигідно. Параня зараз поскидала з себе дорогоцінности Гальшки і поклала їх перед нею.

Рано в монастирі настав судний день. Муганівський з соромом втікав з монастиря. До Устя приїхав був з обома своїми гайдуками, бо гадав, що може будуть потрібні, як дівчина вже буде в його руках. Ідучи до монастиря, лишив їх в заїзді, разом зі своїм конем. Тепер забрав обох гайдуків, сів на свого коня, і оминаючи Данильчин Барицького, пустився шляхами на Полтаву.

Тиждень після пригоди в монастирі до Барицького зголосився піп з Кутиск. Показав Барицькому його власне письмо з допискою:

„На Ваш приказ, Тату, звінчав нас.

Гальшка з Барицьких Савичева".

(Кінець).

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

НАЙСТАВН, ПА.

Ювилейне Свято.

Дня 4-го листопада відсвятковано в салі Української Громади 40-літній ювилей У. Н. Союза і 28-літній ювилей бр. св. Володимира, від. 105 У. Н. Союза.

Свято почалося пополудні святочним концертом, який відкрив предсідник братства, гром. Стефан Слободян, привитавши гостей і членів та попросивши приявних віддати пошану помершим членам повстанням з місць.

Потім Хор Української Школи, під проводом учителя п. Свистуна, відспівав кілька народних пісень.

Святочний реферат виголосив п. Роман Слободян, головний фін. секретар-касієр У. Н. Союза. Бесідник працював давніше в тім відділі, де був секретарем і предсідником 10 років. Тому переповів не тільки історію У. Н. Союза, але й історію відділу. А при кінці звернувся ще з окремим словом до молоді.

По тій промові предсідник відділу представив двох найстарших членів, котрі були при початку орґанізування братства. Є ними громадяни: Григорій Шагала і П. Кознарський. Їм вручено почесні грамоти. А головний фін. секр. Р. Слободян вручив їм від бр. св. Володимира почесні дарунки. Обдарованих публика нагородила рясними оплесками.

Потім гром. Г. Шагала подякував за честь і несподіванку та розповів дещо більше з історії братства й У. Н. Союза, заявляючи, що чується гордим, що та праця для нашої орґанізації видала такі великі плоди.

По промові українська найставнська орхестра заграла українського марша.

Молодий член, Іван Пташинський, виголосив дуже гарний реферат по анґлійськи. В тім рефераті він представив, як повстав У. Н. Союз, для кого його зорґанізовано й для яких цілей. Отсе майно, казав він, придбали батьки для своїх дітей.

Програма продовжувалася співами і деклямаціями. Найкраще враження зробили вправи шкільних дітей, виведені ними під проводом учителя п. Т. Свистуна, котрий положив чимало труду для звеличання цього ювилею. Перед закінченням свята відчитав предсідник наспілі телеґрами, а то від бр. св. Василія Великого, від. 339 У. Н. Союза, Української Громади в Найставні і тов. ім. С. С. Ортинського, в 97 „Провидіння". Свято закінчено відспіванням національного гимну.

По концерті відбулася спільна вечеря, до якої засіли понад 100 осіб. Тостмастром був п. Т. Свистун. Посипалися промови і привіти. З Фініксвіл зложив дуже гарний привіт п. М. Куриляк. Як бувший орґанізатор, розповів, які то великі труднощі треба було побороти, щоб навчити наших людей відчувати потребу бути в своїй орґанізації. А тепер, казав бесідник, хоч нема вже іміґрації з краю, вже самі батьки журяться тим, щоб їх діти затягнути до українських орґанізацій.

На поклик тостместра приявні зложили добровільно $15 на допомогу визвольній боротьбі. Подякувано теж паням, Шаґалі й **Ключник**, що по годили таку гарну вечерю. Відспіванням „Не пора Москалеви й Ляхови служить" закінчено ту другу частину свята.

Найставнський.

На науці ґеографії.

— Що лежить ближче від нас: місяць чи Европа?

— Місяць.

— Чомуж це?

— Бо місяць видно від нас, а Европи ні!

ДО ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Члени і відділи У. Н. Союза, які ще не дали свого замовлення на календарі на 1935 рік, можуть це зробити ще до 10 грудня. Свобода надрукувала більше число примірників, ніж замовили відділи, і тому даємо нагоду членам, що хочуть мати календар на 1935 р. і дадуть свое замовлення через свій відділ. Коли у відділі зголоситься не менше як 5 членів, то одержать календар по ціні 30 центів. Замовлення мусить бути потверджене урядом відділу і печаткою. АДМ. „СВОБОДИ".

Він: Моя дорогенька, скільки ти вже грошей видала на ті ріжні „специфіки" для плекання краси, та нічого воно тобі не помогло!

Вона: О, то неправда! Треба тобі було бачити мене передтим!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МЕКАДУ, ПА.

Перший Листопад.

В неділю, 2-го грудня, українська католицька церковна громада відсвяткувала день Першого Листопада.

Свято розпочалося в українській католицькій церкві в Мекаду. Зараз по Службі Божій місцевий парох о. В. Довгович, в присутности зібраних людей, відправив панахиду за поляглих борців за волю нашої рідної землі.

Вечором у парохіяльній церковній галі відбувся концерт.

Концертову програму відкрив вступним, дуже теплим словом, о. В. Лотович.

Головним бесідником на концерті був о. Ярослав Скроцький з Бервік, Па., котрий виголосив дуже гарячу патріотичну промову. Сказав, що Україна мусить стати вільною і незалежною державою. Це тільки залежить від нас самих, як ми скоро зєднаємося в один фронт, а в той час не буде місця для окупантів на нашій українській землі.

На концерті виступав місцевий парохіяльний хор, під проводом учителя п. Ст. Лабойка, котрий відспівав низку пісень: „Далека Ти а близька нам", „Огні горять" і інші. Зі співів хор вивязався знаменито.

Таксамо на концерті виступала наша місцева українська орхестра, під проводом п. Івана Ґута, з українською пяністкою, панною Ріфон. Орхестра відіграла красно мельодійні чотири кавалки. Музика зачарувала присутніх.

Дальше на концерті виступав хор шкільних дітей, під проводом учителя п. Ст. Лабойко. Дитячий хор відспівав: „Як минув мені вік діточий", „Українка я маленька", „Гей там на горі Січ іде". А найгарніше відспівала 9-літня Анна Капітула своїм соловейковим голосиком „Українка я маленька".

Учитель п. Ст. Лабойко відспівав сольо „Гей видно село".

Панна Марія Петрунцьо, знаменита сопраністка, відспівала сольо „Ой казала мені мати".

Дует „В гаю зеленім" відспівала знаменито сопраністка панна Марія Петрунцьо і п. Ів. Ґут.

На концерті виступали теж діти з деклямаціями і вивязались дуже гарно. „Гонім Ляхів" віддеклямував Тимко Петрунцьо; „До України", Вероніка Домарац; „Буйний вітер", Стефан Галушка, а „Стрілецьку долину" віддеклямувала Анна Плясконос.

Підчас згаданого свята зібрано на інвалідів жертви, котрі переслано до Обєднання до пересилання до старого краю.

На панахиді зібрано жертв на суму $5.14, на концерті зложили свої жертви: Д. Капітула $3; о. В. Довгович $2; по $1: зложили: о. Я. Скроцький, П. Матвійцьо, А. Поступак, Н. Нітстран, Н. Ґут, О. Костюк, І. Заблоцький, Й. Костів, М. Ковальчик, А. Капітула, А. Мрочко, М. Сікора, С. Лабойко, С. Павлік; по 50 цнт.: Марта Седлецька, В. Призванський, П. Петрицький, І. Присяжний, п. Петрицька, Анна Матвійцьо, С. Глинянський, П. Пухер і Т. Плясконос. Дрібними жертвами зложено суму $6.86. Разом усіх грошей зібрано $36.

Комітет.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Пригадка в справі фонду ім. о. Миколи Стефановича.

Вже доходить чверть століття, як помер наш піонір, бл. п. о. Микола Стефанович, великий український громадянин і патріот.

Для вшанування його памяти парохіяни з Пітсбурґа й околиць утворили на всенароднім вічу, дня 25. червня 1911 року, фонд його імени, призначений на допомогу приватним українським ґімназіям у Галичині.

Нарід складав жертви, бо писалося у відозві, що „Не варта зватися Русином той, що пожалує цента на фонд ім. о. Миколи Стефановича".

Фонд той був участи зібраний, а кілька одиниць ним управляли, переносячи його з одної інституції до другої. Та на тім не можна покінчити. Гроші є зібрані на ту ціль і з тим треба щось зробити. Добре булоб призбирати трохи більше гроша й здійснити ідею фонду в 25-літню річницю смерти бл. п. о. Стефановича. Не можна не докінчити отсеї важної народньої справи. І саме для тої цілі скликується на неділю, дня 23. грудня, віче до церковної галі, ріг Карсон і Семої вул., в С. С. Пітсбурґу. Віче відбудеться зараз по Службі Божій.

Хто хоче порозумітися в справі того фонду, хай пише до о. М. Кіндія, на адресу: 109 S. 7th St., S. S. Pitsburgh, Pa.

Павло Шпікула, один з жертводавців,
981 Mauton St., Pitsburgh, Pa.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє усіх своїх членів, що останній в цім році місячний мітінґ відбудеться в суботу, 15-го грудня, в годині 8-мій ввечір, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт ул. Проситься усіх членів вирівнати свої вкладки, щоб можна зладити точний звіт на річний мітінґ Вкладки приниматись буде від години 7-мої ввечір. — Ст. Гладкий, предс.; Гр. Шустикевич, рек. секр.

ЙОРКВІЛ, О. Тов. ім. Ів. Франка, від. 77, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 16. грудня, в годині 9-тій рано. Проситься усіх членів прибути на означений час, бо буде вибір уряду на 1935 рік. Довгуючих членів проситься вирівнати свій довг. Члени, котрі ще не переписались до нового роду обезпечення, зволять це зробити на тім мітінґу, щоб потім не нарікали на урядників. — Петро Головік, секр.

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 296, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 16. грудня, точно в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі. Повинністю є кождого члена прибути на мітінґ. Буде справоздання за 1934 рік і вибір уряду на 1935 рік. Тому, що місяць грудень є останнім місяцем ювилейної кампанії У. Н. Союза, проситься членів придбати хоч по одному новому членови, а родичі, котрі ще не вписали своїх дітей нехай впишуть на тім мітінґу. — М. Земледух, секр.

ГЕЙСТІНҐС он ГУДСОН, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 6, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 16. грудня, в годині 2-гій пополудні, в домі Товариськім. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження, а також буде вибір уряду. Довгуючих членів проситься вирівнати залеглі вкладки, щоб не бути суспендованим. Тих членів, котрі ще не змінили своїх грамот, проситься принести старі грамоти на мітінґ і змінити, бо є для вашого власного добра. — Стефан Коник, голова; Іван Палиця кас.; Андрій Вовк, секр.

Новоіменований міністер їздить по краю. Одного дня приїхав перед заведення для божевільних і каже гостро до портієра:

— Прошу мене зараз зголосити в директора! Я новоіменований міністер!

— Алеж прошу, ексцеленціє! Маємо, славити Бога, в нашому заведенні вже одинацять міністрів. З вами буде тузин.

Добра прикмета.

Про тісні черевики можна говорити що завгодно, та вони мають одну добру прикмету: забувається при них про всі інші клопоти.

UKRAINIAN WEEKLY
(Concluded)

UKRAINIAN AFFAIRS IN AMERICA

VARIED ACTIVITIES OF NEW HAVEN

The evening of November 20th brought a repetition of an enthusiastic reception for the twenty members of the Banduryst Chorus and Dance Troupe of the St. Michael's Ukrainian Catholic Church, 127 Park Street, New Haven, Conn. Their intricate terpsichorean feats coupled with the delightful Ukrainian folk songs rendered with the spontaneity and gusto of the typical Ukrainian, left a favorable impression upon the appreciative audience composed of women of the New Haven Chapter of the Jewish Junior League.

On two previous occasions this talented group of Ukrainians was given the opportunity to display its native songs and dances. On Thursday, November 15, it took part in the Harvest Festival program at the Larson Secretarial School, prepared in favor of the birthday of the D.A.R. President General, Mrs. Russell William Magna. On Sunday, November 18, the Banduryst members joined the Lithuanians in presenting a double concert program—one in Ukrainian and one Lithuanian—to an audience of 800 at he St. Casimir's Hall, Academy and Green Streets. Upon this occasion one of the most enthusiastically received was Miss Mary Burbela, soprano soloist of the Ukrainian chorus, who rendered her songs in a truly professional manner.

Dancing and singing, however, are not the only accomplishments of this talented and popular group of New Haveners. From November 12 to January 1, they will contribute embroideries and various arts and crafts work to the Immigrant Handicraft Exhibit at the Peabody Children's Museum, which is being sponsored by the American-Immigrant Institute.

The president of the Ukrainan Banduryst Troupe, Mr. Joseph Burbela, together with Mr. Alex Gina, director of the Ukrainian Folk Ballet School, and Mr. Nicholas Kisil, chorus-master of the group, are to be congratulated upon their numerous successful presentations. They have had the unobtrusive but capable aid of a most diligent leader, Miss Alice Nebor.

May this group of worthy Ukrainians continue to work and play together as good naturedly and successfully as they have throughout the short time I have been among them.

CECILIA CHAWLUK.

THE SPORT WHIRL

SEVEN STRAIGHT WINS FOR "COSSACKS"

The "Ukrainian Cossacks" basketball team of Ozone Park, N. Y. has added another victim to its list. This victory made the seventh in a row for the "Cossacks." The victim was the team of the Bushwick M. E. Church of Brooklyn, N. Y. The "Cossacks" outclassed the Bushwick M. E. squad by a score of 38-18.

The fair-haired boys of the evening proved to be John Worgul and Nicky Parpan. John shot in 17 points while Nicky was runner-up with 14 points. Worgul was one point short of equalling the opponents' total. Nicky Parpan proved to be a thorn in the side of the Bushwick M. E. team by virtue of his great defensive play under the opponents' basket. John, Nicky's brother, played his usual fine defensive game for the "Cossacks."

The size of the court made it almost impossible to take a long shot. The one way open, on the small court, was to pass the ball around until one man was free under the basket. Wagner of the Bushwick M. E. team was the high scorer for his squad, with a total of six points.

The score at the end of the first period was 10-0. The first basket of the game was scored by John Parpan. Wagner was the first man to score in the second period for the Bushwick M. E. squad. The score at half time was 18-5 in favor of the "Cossacks." This was only one of the few times that the "Cossacks" have ever led a team at half time. At the end of the third period the score stood at 28-13, in favor of the "Cossacks." In the last period the "Cossacks" found the defense of the Bushwick M. E. team a trifle more stubborn. The "Cossacks" could score only 10 points whereas the Bushwick M. E. team scored 5 points. The game ended with the final score at 38-18.

All through the game the crowd was cheering for the Bushwick team to come to life. I guess they had as much life as possible, but the "Cossacks" were too strong. After the game George Duzminski and Nick Sawka did the dance of the hour at that church. The dance is known as the Westchester. One of the girls told George that it was unethical for a visiting player to dance with her. I guess the defeat handed to her team by the "Cossacks" had some bearing on that remark.

NICHOLAS SAWKA,
(Mgr. Cossacks Basketball Team).

GOOD DANCERS AND LOYAL UKRAINIANS

Who said Ukrainian patriotism would soon be passe with our youth? He or she had only to see at St. Michael's Ukrainian Greek Catholic Church the joyous young faces of the Ukrainian Dancers of New Haven to know that this generation and even some of the next are already inspired with a deep love for Mother Ukraine.

As every pupil of the Ukrainian Folk Ballet watched Miss Olga Nebor present a lovely silver cocktail set on their behalf to Mr. Alex Gina, their director, and as they listened to her words of gratitude and indebtedness to him for his patience and hard work with their little group of 25 or so, I heard many resolutions whispered among the youngsters to work still harder and practice more diligently at future rehearsals; and I also heard sincere promises of giving Mr. Gina their full confidence, obedience, and cooperation.

Every member of this group tried his best to assure their director that they appreciated his many years of concentrated effort in their midst and felt that their gift was a very inadequate expression of their high regard and respect for Mr. Gina. Always when an opportunity to display our national dances among the American organizations of New Haven and locality presented itself, it found him prepared for the occasion—and from each of these programs he and his talented group returned with added laurels and acclamations.

The greatest credit due Mr. Gina, however, is his success in inspiring such intense joy and love in our Ukrainian dances among these young people. Every one of them will agree that he taught them to be expert dancers; but best of all he taught them to be loyal Ukrainians. While he trained their feet to know their national dances, he trained their minds to know their nation! While he taught their ears to know their national music, he taught their hearts to know loyalty and love for their country. That's a teacher for you!

A NEW NEW HAVENER.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

TOPICS OF THE TIMES.

RUSSIA'S RECENT FAMINE.

A letter on this page last Saturday takes issue with a recent assertion in the Topics column that Soviet Russia has known a famine in which half a dozen million people perished in a single Winter. The writer of the letter asks who is the authority for this "libel" and then kindly goes on to answer his own question. The authors of the libel are "exiled White Guardists and the church in the 'lie factories' outside of the land of the Soviets."

Inasmuch as inquiries on the same subject are all the time coming in, most of them from readers who do not know the answer in advance and who are sincerely anxious to know the truth, it may not be amiss to cite a few authorities on the Russian famine of 1932-33.

DEATH RATE FOUR TIMES NORMAL.

Walter Duranty, in a dispatch which appeared on the first page of The Times for Aug. 24, 1933, wrote that as a result of food shortage in the preceding Winter and Spring the death rate in the Ukraine, Northern Caucasus and the Lower Volga had gone up to four times the normal rate. Mr. Duranty went on to say that the normal deaths in a population of 40,000,000 should have been about one million. The reader might make the calculation for himself. If the mortality was actually four times as high, it meant three million deaths attributable to famine.

This toll, it will be noted, was for a population less than one-fourth the total population of the Soviet Union, though no doubt the portion most heavily affected. But there were scant rations everywhere, and, as we know from different sources, there was typhus in Moscow and other cities.

PROFESSOR DUGGAN'S REPORT.

Stephen P. Duggan, writing in last month's Harper's Magazine, November, under the heading "Russia After Eight Years," said: "In the Winter of 1932-33 famine raged in the Ukraine and the Kuban. * * * How many died of starvation no one outside of the government knows with accuracy, for the government has published no statistics. No one associated with the government in any way admitted to a greater number than one million. Some foreign correspondents placed it as high as ten millions. The person within Russia whose word I have always relied upon most put it at four millions.

"Of course," continues Professor Duggan, "the people in the cities suffered also, the declasses, the bourgeois most. There is a saying in Russia that the proletarian eats, the bourgeois starves. In times of stress that statement is certainly true." His concluding paragraph states:

"To sum up, a classless society in which there will be no exploitation of mankind is a splendid objective. One can only hope it may be realized. The progress toward that goal which has been made in Russia so far has been made at terrible cost of human life, human suffering and human freedom."

FAMINE AS POLICY.

William Chemberlin, for a dozen years the Moscow correspondent of The Christian Science Monitor, in his new book, "Russia's Iron Age," puts the number of famine dead in 1932-33 at four million. That famine is, in fact, the central theme of Mr. Chamberlin's book. It precipitated his final verdict on the whole Soviet expirement.

Mr. Chamberlin declares that the famine was primarily man-made and not an act of God. Millions of lives could have been saved, he says, if the government had used its grain reserves to feed the starving peasantry. But the Soviet authorities were out to teach the recalcitrant anti-collectivists a lesson. He accuses the Kremlin of using starvation as an instrument of policy.

It is interesting to note the profound impression created by Mr. Chemberlin's story of the 1932-33 famine on group of New York book-reviewers who can hardly be suspected of White Guard symphaties. Among others, one might mention Lewis Gannett and Vera Micheles Dean in The Herald Tribune, Harry Hansen in The World-Telegram, and John Chamberlain in our own columns.

(The New York Times, Monday, December 3, 1934).

Пан (до фірмана): — Ти давав карому коневи сіна?
Фірман: Давав.
Пан: А хто бачив?
Фірман: Другий кінь.

— Що робить твій татко?
— Трубить у барі.
— Боже, то він такий пяниця?
— Ні, він трубить на саксофоні.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(141)

Тарзан не проявляв ніякого милосердя для цеї жінки жорстоких ворогів. Однак, не дивлячися на ці почування до неї, він мусів подивляти її відвагу. „Тарзан іде тепер полювати для себе й для своєї жінки", він сказав малпам. „Вона останеться тут".

Тарзан показав на хату. „Дивися, щоб ніхто з твого племени не зробив їй щось злого. Розумієте?" Малпи кивнули головами, що вони розуміють. „Ми їй нічого злого не зробимо", сказав Зубят. „Ні", грозив Тарзан, „бо як щось зробите, то Тарзан вас убе".

Потім він сказав до Ольги: „Я йду полювати. Ви лишіться у хаті. Малпи обіцяли не робити вам нічого злого. Я лишаю з вами свою спису. Це буде найкраща зброя для вашої оборони, якби вам її треба було".

„Я сумніваюся, чи вам буде нього треба за короткий час, на котрий я відходжу". Тарзан пішов з червоною шпигунковою аж до огорожі, яку вони виставили недалеко від хати, а потім закрив вхід колючими корчами. Дівчина дивилася за ним услід, як він відходив.